

Iz naše 7 doline

1937/38

Izdaja Podmladek Rdečega križa v Sodražici

Leto III.

Ko pomlad cvetoča pride.

Knavs Frančiška III.a

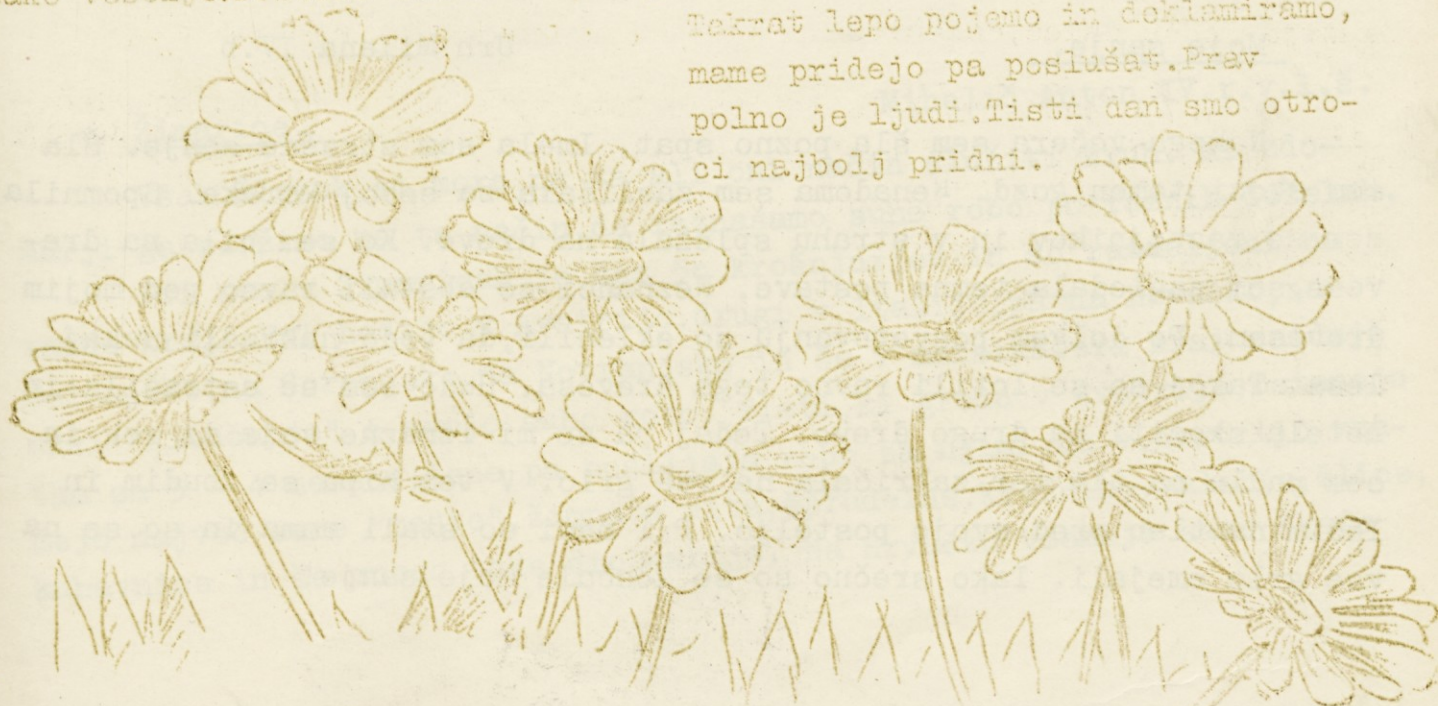
Spet je pomlad, lepa, zelena. Drevje brsti in travica lepo zeleni. Vmes je vse pisano drobnih cvetic. Čebelnice pridno letajo in nabirajo med. Ptički cvrčijo in valijo mlade. Vsi ljudje hitijo po njivah. Orjejo, sejejo, sadijo, okopavajo, prekopavajo, plevejo in osipljejo. Mi otroci se valimo po travi, trgamo rožice in nesemo šopek v šolo. Najbolj smo veseli ljube pomladi.

Moja mama.

Šega Ivanka III.a

Kako sem srečna, ko imam še mojo drago mamo! Največji revčki so tisti otroci, ki nimajo več mame in je ne bodo več imeli. Vsak dan molim, da bi moja mama še mnogo let živela. Za noben denar ne dam svoje mame! Noben sonce ne sije tako lepo, kakor materino oko. Ko bom jaz velika, ne bo treba mami toliko delati in teči, bom rada jaz namesto nje delala. Moja mama ves dan teče in skrbi zame in pa za moje sestrice. Usmiljena je pa tako! Vsakemu rada pomaga, če more. Rada bi ji napravila kako veselje. Posebno tisti dan, ko praznujemo v šoli "Materinski dan".

Tokrat lepo pojemo in doklamiramo, mame pridejo pa poslušat. Prav polno je ljudi. Tisti dan smo otroci najbolj pridni.

Mati.

Hudolin Fani III.a

Mati je za vsakega otroka največji zaklad na svetu. Ko smo bili še majhni nas je mama umivala, učila hoditi in govoriti. Mama najbolj skrbi za nas, da nismo lačni, raztrgani in umazani. Mama nas nese h kozam. Mama nas gre zapisat v šolo. Dostikrat nas doma uči pisati, čitati in računati. Vse molitvice nas mama navadi. Ubogi revček je tisti, katere-mu umre draga mamica. Nadar je otrok bolan, je mama vedno pri njem in mu pripoveduje lepe povestice, da mu je bolj kratek čas. Vsako leto obhajamo "Materinski dan". Vsako leto so lepe igrice in govor za matere. Vselej se nam milo stori in skoro vse matere so solzne, tako je lepo. Vselej sklenemo, da bomo radi ubogali in se pridno učili. Da bo mama bolj vesela. Vsak večer molim za mamo. Vsak otrok ima mamo še rajši kakor ata. Če bi meni umrla mama, bi bila tako žalostna in vedno bijokala. Vsako nedeljo bi ji nesla šopek na grob.

Moja mama.

Lesar Marija III.a

Moja mama je vredna zlata in srebra. Ona vedno skrbi za mene, me oblači in snaži. Ko sem bila še majhna, je pazila name, da ne bi bila bolna. Ko sem zbolela, mi je stregla in dala vsega, kar sem hotela, če je le imela. Če ne bi imela mame, bi bila vsak dan žalostna. Mama me je učila molitvic. Še zdaj mi mama pomaga in popravi domače naloge, če je kaj napak. Moja mama je največje bogastvo. Vedno jo hočem ubogati in spoštovati! Nad vse jo imam rada! S pridnostjo in ljubeznijo ji hočem malo povrniti njeno dobroto. Za "Materinski dan" sem ji prinesla šopek lepih cvetic, ki jih je bila zelo vesela.

Moje sanje.

Urh Milena IV.b

Nekega večera sem šla pozno spat. Imela sem strašne sanje. Šla sem skozi temen gozd. Nenadoma sem zaslišala za seboj korake. Spomnila sem se razbojnikov in v strahu splezala na drevo. Ko sem bila na drevesu, sem zagledala temne postave. Neznanci so obstali ravno pod mojim drevesom. Po dolgem posvetovanju so sklenili, da bodo nakradli nekaj lesa. Tako j so se lotili ravno tega drevesa. Hudo sem se ustrašila in hotela skočiti na drugo drevo. Tedaj pa se mi izmuzne veja iz rok in sem padla na tla ter zakričala na vse grlo. V tem hipu se zbudim in ležim na tleh pred svojo posteljo. Pri meni so stali mama in so se na vse grlo smejali. Tako srečno so se končale moje sanje!

Naši krošnjarji:

Podklanec.

Dičeko Zofka, IV.r.v.l.š.

V naši vasi je mnogo krošnjarjev, kjer se skoro po vseh hišah izdeluje suha roba. Ker se pa tukaj roba zelo poceni odda, morajo iti ljudje ž njo po svetu, da jo prodajo bolj drago. V naši vasi je okoli 9 krošnjarjev, ki nosijo in vozijo robo po vseh krajih. Eden gre na Dolenjsko, Gorenjsko in včasih tudi v Primorje. On gre včasih z vozom, včasih pa nese na hrbtu. S seboj vzame škafe, stole, košare, jerbace in razno drugo pletenino in strugarske izdelke. Drugi hodi pa samo gor okoli Blok in doli proti Ribnici. S seboj vzame največ peharje, predpražnike in štručnice, le včasih vzame malo strugarskih izdelkov, on nosi robo na hrbtu. Tretji hodi na Dolenjsko okrog Novega mesta. On gre navadno zmeraj z vozom. S seboj vzame škafe, stole, pletenino in strugarske izdelke. Domov pripelje žito, krompir in druge reči, da pa tudi za denar. Četrti hodi pa samo v Ljubljano, ta hodi stalno, in sicer dvakrat do trikrat na teden; do Lašč gre peš, od tam se pelje pa z avtobusom. Vzame pletenino in strugarskih izdelkov. Ta prodaja največ za denar. Peti hodi samo okoli Ribnice. On jemlje skoro samo škafe, ki jih sam izdeluje. On zamenja za vse, kar se da dobiti. V Italijo hodijo dva ali trije. Ti pošljejo naprej robo, potem pa gredo še sami doli in potem tam raznašajo robo skoro po celo leto. Ti vzamejo samo leseno robo in sicer škafe, brente, čebre, obode ter sita in rešeta, ter še druge reči samo pletenina ne gre v Italijo. Sedmi hodi samo na Dolenjsko, in sicer nosi na hrbtu samo sita in rešeta. Osmi gredo na Dolenjsko, Hrvaško in Primorje. Ti gredo z vozom. S seboj vzamejo največ škafe, ki jih sami doma izdelujejo ter drugo malenkostno robo. Ti pa gredo za žito in denar. Deveti hodi po naši Dolenjski. S seboj vzame samo pletenino.

Ker se drugače težko preživijo, morajo iti z robo z doma po svetu. Tako prijetno to ni, kakor bi kdo mislil.

Žimarice.

Mihelič Anton IV.r.v.l.š.

Vsak človek si mora na ta ali oni način služiti kruh. Mi zdomarji ga služimo na ta način, da raznašamo suho robo po raznih deželah.

Pri nas v Žimaricah je čez 50 krošnjarjev in so razdeljeni na razne kraje. Eni hodijo v Avstrijo, drugi v Italijo; pa na Hrvaško, na Dolenjsko, na Gorenjsko, na Notranjsko in še v marsikateri kraj zaidejo naši "Ribnčanje" s svojo suho robo. Tisti, ki gredo v Avstrijo, ostanejo tam za 3 - 4 mesece, žene pa pošiljajo robo za njimi. Za v Avstrijo vzamejo največ same "rajte", žimnata sita, šprudelne, krožnike, valerje, žlice, kuhavnice in še mnogo take drobnarije. Na Hrvaško vzamejo samo škafe

in sita. Na Dolenjsko vzamejo: škafe, rajte, brente in ozke škafe. Na Gorenjsko vzamejo največ same škafe. Na Notranjsko nesejo strugarske izdelke in obešala. Za vsak kraj imajo drugačno vrsto robe. Naši krošnjariji nosijo robo samo po hišah in ne oddajajo na debelo, na debelo oddajajo le trgovci in zadruga.

Tako potujejo naši Ribničanje skoro po vsej Evropi s suho robo, da na ta način preživljajo sebe, otroke in žene ter kaj popravijo okoli domačije.

Jelovec.

Gornik Ivana IV.r.v.l.š.

V naši dolini je dosti krošnjarjev, ki hodijo po zaslužku z doma.

Naša vas šteje 13 hiš. Od šestih hiš je 9 krošnjarjev. Šest jih hodi na koroško stran, trije pa okoli Dunaja. Vsi pa oddajajo robo po vlaku, a zato morajo imeti posebno dovoljenje tam in od tukaj, ravno tako tudi zase. V Avstrijo vzamejo različno robo. Vzamejo tri vrste rajt, vsakovrstna železna in lesena rešeta, kuhavnice, vsakovrstno pletenino, strugarske izdelke, igrače, cepe, vsakovrstne obodi, pipe za mošt in vitre. S seboj pa vzamejo nekaj rajt, košare in še od vsake robe neka. Pletarstvo jim je včasih na meji prodano, tako pravijo, ker jim je odveč to, ker ne puste naprej. V mestu Brežak so že dolgo let na stanovanju pri nekem gostilničarju. Tam imajo spravljeno obleko in robo, ker jo ne morejo vso naenkrat vzeti s seboj. Kadar jo zmanjka, jo gredo pa iskat, navadno po enem tednu ali štirinajstih dneh. Ti, ki hodijo na koroško stran, gredo januarja, pa pridejo za Veliko noč domov. Potem malo delajo doma, pa gredo spet maja in pridejo sredi junija, da so za košnjo doma. Nato gredo spet julija, pa pridejo oktobra meseca domov. Tako se vrši zdomanje od leta do leta, pa se tudi bo, dokler se bo smelo hoditi.

Tisti, ki hodijo k Dunaju, vzamejo ene stvari več, druge manj, kako vejo, da jim gre. V Avstriji so različno dolgo, eni grejo že marca, eni po Veliki noči. Približno so gori po osem mesecev. Eni pa tudi po par let.

Sodražica

Prijatelj Milka IV.r.v.l.š.

Naša dolina je odcepek ribniške doline, v kateri leži trg Sodražica s približno 150 hišami.

Sodržani se po veliki večini pečajo s suho robo. Nekateri jo oddajajo v lesne trgovine, a drugi hodijo z njo po svetu. Iz trga jih gre 17 z doma in sicer iz 15 hiš. Nekateri izmed teh gredo v Avstrijo, drugi na Štajersko ter Dolenjsko. Največ jih gre v Avstrijo in sicer devet. S seboj jemljejo vsi zelo podobno robo, to je obodi, krožnike, ocharje, 3 vrste rajt, pipe, gobe, kuhavnice, penarce, cepe, razna semena, ter razno železnino. V Avstrijo ne jemljejo robe s seboj, temveč se zmenijo z

Zamostec.

Klun Alojzij IV.r.v.l.š.

V naši vasi je precej krošnjarjev. Večina jih gre v Avstrijo. Iz naše vasi jih gre v Avstrijo iz 10 hiš 11 ljudi. Ko doma pripravijo vso robo, jo oddajo z vlakom do tistega mesta, kjer imajo stalno stanovanje. Tudi krošnjarji grejo na vlak, da pridejo istočasno z robo tja. Tam prodajajo suho robo kakor: sita, rešeta, rajte, kuhalnice, vevnice, obošalnike, strugarske izdelke in razne pletenine itd. V ponedeljek odidejo s svojo robo od hiše do hiše, od vasi do vasi in prodajajo in hvalijo svojo robo. V soboto pridejo zopet na svoje stanovanje. V nedeljo se malo odpočijejo in si pripravijo krošnjo za drugi dan. V ponedeljek si zopet naprtijo krošnjo in zopet na delo. Tako se ponavlja ves čas. Če je zdomar prav varčen, si prihrani lepe denarce. Večina jih gre zdoma po Veliki noči in pridejo domov v drugi polovici oktobra, nekateri tudi kasneje.

Eden gre z vozom v Dalmacijo za kakih 10 dni. Vzame s seboj sita, rešeta, pletenino, strugarske izdelke in razne igrače. Ta hodi samo po sejnih.

Zapotok.

Govže Pavla IV.r.v.l.š.

Kakor v naši dolini, tako je malokje razvito krošnjarstvo ali zdomanje.

V naši vasi štejemo 37 hiš. Zdoma hodijo vsi razen iz štirih hiš, pa vseeno imamo 42 krošnjarjev. Od teh jih gre 17 v Avstrijo, 12 na Štajersko, 8 na Gorenjsko, 2 na Hrvaško in 1 pa v Francijo.

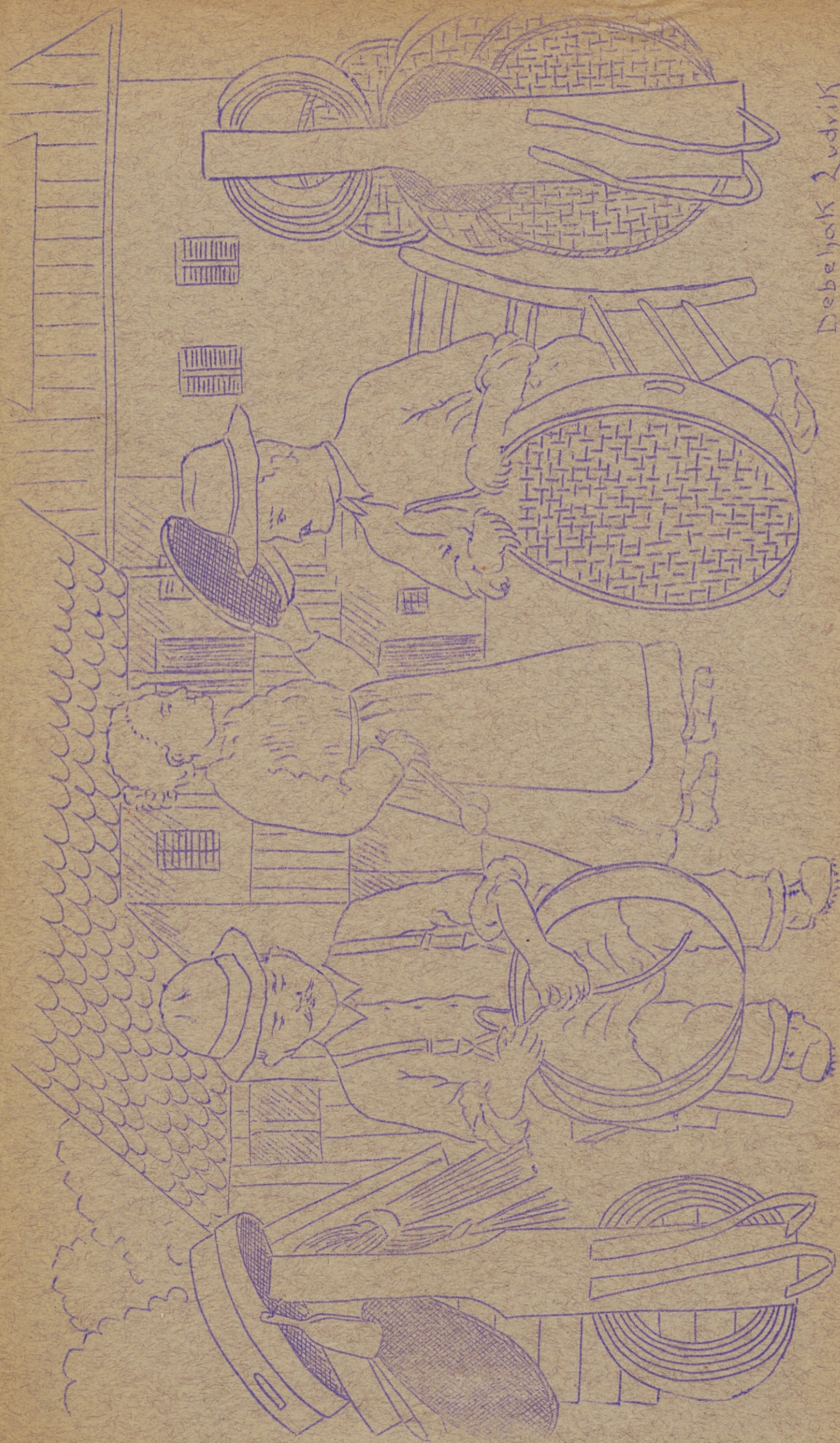
Oni, ki gredo v Avstrijo, vzamejo največ drobne robe, tako n.pr. vse strugarske izdelke, rešeta, malokateri kaj malega rajt, žlice, vevnice, dosti pletenine, košare velike in majhne, tako tudi kuhalnice vseh vrst, mnogo žičnih rešet in vseh vrst igrač.

Oni, ki gredo na Štajersko pa vzamejo bolj debelo robo, manj strugarskih izdelkov, več rajt, rešet in obodi. Vzamejo vseh velikosti krožnike, pa tudi bariglice in drugo.

Oni, ki gredo na Gorenjsko, vzamejo škafe, brente, rajte in manj strugarskega.

Ostali gredo pa največ v zameno za žito. Avstrijski rešetarji pridejo domov za božične praznike, za Veliko noč in za košnjo, ravno tako tudi štajerski. Oni, ki gredo na Gorenjsko ali na Hrvaško pa pridejo večkrat. Vsi skupaj imajo splošnega zdomanja okoli osem mesecev.

Debeljak Zudrik

S suho robo proti Brežicam.

Mihelič Franc IV.r.v.l.š.

Zdaj je pri nas taka navada, da gremo že mi odraščajoči otroci, ki moramo čez zimo še v šolo hoditi, z očetom s trebuhom za kruhom.

Tudi jaz sem nestrpno čakal dneva, ko se bom smel prvič odpraviti v svet. Nakupili smo precej robe, jo lepo naložili na voz in vse skupaj porinili v skedenj. Preden smo zaprli vrata, sem še enkrat pregledal, če je vse dobro povezano, da nas ne bi na poti kaj po nepotrebem mudilo.

Drugo jutro smo navsezgodaj zapregli in se odpeljali. Pri Roki smo se obrnili proti Kočevju, ker smo se namenili, da jo bomo mahnili tja do Brežic.

Od Ribnice do Dolenjevasi so popravljali cesto, zato se ni bilo prav prijetno tamkaj voziti - bo pa potem lepše, ko bo popravljena, smo se tolažili. Pred Kočevjem smo zavili čez železniško progo in krenili skozi Staro cerkev. Ta vas se zato tako imenuje, ker je bila tu prva cerkev na Kočevskem. V stolpu visi že okrog 600 let star zvon.

Plejali smo se skozi lep gozd ter nato skozi vasi: Malo goro, Kleče, Stari log in Smuko, zadnjo vas v kočevskem srezu. Svet je tu bolj reven. Lep je pogled proti vasi Hinje, ki leži na prijaznem griču sredi velike kotline.

Od Lašč proti Jami pade svet precej globoko, zato je cesta lepo speljana s številnimi vijugami. Prometa je pa malo tu. Nobenega težko natovorjenega voza nismo srečali. Ko smo prišli v Jamo, sem zagledal Krko. Ko smo po strmem in ostrem ovinku privozili do Krke, smo se podali čez most in nato navkreber na Dvor. Tukaj smo začutili drugi toplejši zrak. Pri mostu vidimo veliko poslopje - sedaj stoji tam žaga, v prejšnjem stoletju pa so bile tu fužine, livnica za železo in tovarna za železne izdelke z velikim prometom. Pravijo, da so tudi od nas iz Žimarič vozili na Dvor železno rudo, to je tisto težko rdeče kamnje.

Kot se vse povsod vse izpreminja, tako se je tudi tu. Naprave so prepeljali na Jesenice in na Dvoru je zapela žaga, ki vse drugače zveni kot ona težka kladiva.

Od Dvora smo se vzpenjali po cesti vedno višje. Na desni pod nami se je vila Krka, na levi strani pa sem na precej strmem pobočju prvič videl vinograde z vinskimi hrami, to so majhne lesene hišice, ki stoje vse gori na vrhu hriba, skoro vse v eni vrsti in vsaka v svojem vinogradu.

Ko smo prišli že precej visoko, smo se spustili zopet navzdol ter prišli v dolinā čisto tik do široke, globoke Krke. Ker sem precej radoveden, sem stopil prav do brega in sem zapazil precej velikih rib, ki so bolj leno plavale. Rad bi se okopal, toda le konje smo napojili in smo jo že mahnili naprej. Bili smo v Soteski. Velik lep grad, prav tik njega vodi cesta, na drugi strani Krke pa reže velika žaga in pri-

naša življenje v to drugače tiho sotesko. Žaganja so imeli toliko, da so ga metali kar v Krko. Škoda, da smo tako oddaljeni, pri nas se pa skoro stepemo zanj, saj je uporabno za ribanje pada, nastiljo živini in na posled za kurivo. Tam nekje naprej so znane Dolenjske toplice, kot pravi tabla ob cesti.

Od tu dalje se svet širi in zopet se vidijo vinogradi z zidanicami. Ob cesti so sedeli ciganje na kupu kamenja in ga drobili, na pol nagi cigančiči so nas pa nekaj časa moledovali: "Ža en čik."

V Straži smo zavili na dolg most čez Krko, kjer smo videli zopet dosti rezanega lesa in prispeli v Vavto vas. Po široki ravnini smo slednjič prispeli v Novo mesto. Peljali smo se v Kandiji mimo bolnice usmiljenih bratov, ki tudi pri nas vsako leto pobirajo darove, potem mimo znane Štemburjeve gostilne ter prišli do gostilne Vindišar, kjer se ustavljajo vozniki. Med časom, ko smo krmili, sem stopil na most, ki veže Novo mesto s Kandijo ter se zagledal globoko doli v leno tekočo Krko, ob kateri so bili privezani čolni.

Po precej širji cesti smo jo mahnili mimo vojaškega strelišča naprej proti Šent Jerneju. Pri Malem Slatneku sem videl lepo novo šolo. Ob desni strani precej v stran se dvigujejo Gorjanci porasli z gozdovi, ob levi pa leži ravnina, ki jo zapirajo griči posejani z zidanicami. Peljali smo se skozi dva precej velika gozda. Srečavali smo voznike, ki so vozili v velikih kurnikih prašiče.

Šent Jernej je znan tudi pri nas po konjskih sejnih. Lepe konje sem videl in tudi konjsko dirkališče, ki je na travniku ob cesti. Iz Šent Jerneja pelje pot na desni strani kot kaže tabla v Mali Lurd in v znameniti samostan Pleterje, v katerem žive kartuzijanci. Ker so oblečeni v bele halje, jim pravijo tamkajni ljudje "belohajci". Zelo slovi njihovo vzorno urejeno sadjarstvo.

Od Šent Jerneja naprej proti Kostanjevici je cesta tako ravna kot bi položil ravnilo. Zato pa avtomobili kar frče mimo voznikov. Pravijo, da so to cesto napravili še Rimljani, ki so imeli tu svoje postojanke.

Prišli smo v Kostanjevico, ki leži na otoku, zato ji pravijo tudi "dolenjske Benetke". Mesto je zelo majhno, za dobro četrtno manjše od naše Sodražice. V starih časih je prestala Kostanjevica marsikateri turški napad. Po prevratu so pa razbojniške tolpe zelene garde, ki se je skrivala v bližnjih gozdovih Gorjancev, napadle z orožjem mesto, toda so bile po sreči odbite. V davnih, davnih časih so imeli Kostanjevčani pravico kovati lastni denar - sedaj bi bil pa vsak zaprt, kdor bi se lotil tega posla. Od nekdanje slave je malo ostalo. V bližini je velik grad, nekoč sloveč samostan, sedaj so pa notri razni uradi in mlinar.

Kmalu za Kostanjevico je cesta zopet ravna kot črta do Velikega Mraševa. Zdelo se mi je, da ne bomo nikoli prišli do konca. Ob obeh

straneh ceste se širijo dolge in široke njive, kakršnih še nisem videl. To je že del Krškega polja. Čudno se mi je zdelo, da se vidi zraven tako lepega polja le tu pa tam kaka majhna vas. Po teh vaseh se skrival znani Urbanč. Pri Mraševem smo šli nekoliko v breg in prišli v gosdič, ko smo se pa zopet obrnili v dolino, mi je kar sapo zaprlo. Cesta gre nanreč strmo navzdol in ravna je, ravna tako, kot je ni tukaj nikjer. To bi šlo s sankami, ali pa z našimi avtomobili brez bencina, s katerimi vozimo veje z brega! Na desni strani, po gričih Gorjancev zapazimo zopet vinograde. Ne daleč od tu je znana Gadova peč, kjer pridelujejo najboljše cviček.

V CERkljah sem videl lep zdravstveni dom. Skoro pri vsaki hiši imajo celo jato gosi in rac. Ker pridelajo ljudje dosti zrnja, zato lahko reče perutnino v taki meri, ki jim prinaša lepe dohodke. Po cesti smo videli marsikatero jajčarico, ki je hitela s polno košaro jajc v mesto k trgovcu. Tudi velik voz s posebnimi zaboji polnimi jajc je po časi vozil proti Brežicam. V teh zabojih se odpošiljajo jajca iz naše države v inozemstvo.

V Krški vasi, kjer je med svetovno vojno potres prizadel veliko škode, smo šli po mostu čez Krko in prišli kamlu do mesta, kjer se izliva Krka v Savo, to je do Brežic.

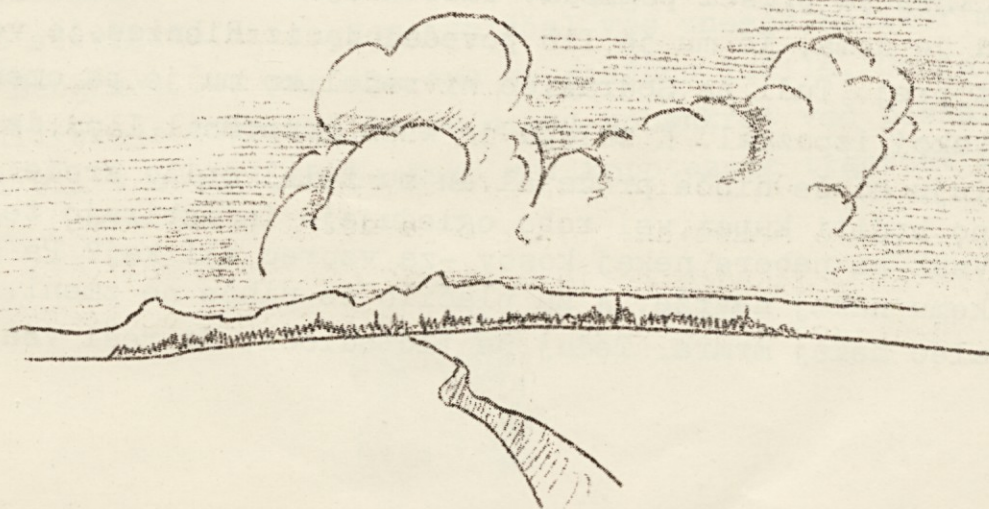
Železen most, ki vodi čez Krko in Savo, je dolg okoli 1000 korakov. Med Savo in Krko je pod mostom precej naplavljenega peska, kjer rastejo velike množine vrbovja. Na Savi sem videl splave lesa, katere je voda nesla naprej proti Zagrebu.

Brežice so lepo mesto, kjer je veliko trgovin. Po vrvenju sem sodel, da se tu precej trguje. Videl sem star grad, pred katerim so nekdanj hrumele trume upornikov, ki so zahtevale svojo staro pravdo, ter od tu odposlale odposlance k cesarju Maksimilijanu.

Na grajskih vratih sem videl velike in močne verige, s katerimi so, kot so pravili, v turških časih dvigali most, da se ni moglo priti čez jarek v grad.

Blizu Brežic so znane Čateške toplice, kamor se hodijo zdraviti bolniki, ki jih trga po udih.

Ker smo tu prodali zadnjo našo suho robo, smo se obrnili in se odpeljali nazaj proti domu.

Pred kratkim smo pokopali žimarskega Ilca. V mladih letih je bil velik, močan, lep človek in je hodil kot drugi sovaščani z doma. Njegov kraj je bila Dalmacija. Prišel je tudi v Kotor, kjer si je kot šegav človek pridobil precej prijateljev. Ker mu tu v Kotoru kupčija ni šla bog ve kako dobro, mu svetuje neki Črnogorec, naj gre poskusit srečo na Cetinje, prestolno mesto slavne Črnogore.

Ilc ne bodi len, se odpravi v Črnogoro, ker pa še ni bil nikoli tam in ker ni poznal njihovih navad, se je zelo razveselil, ko se mu je oni Črnogorec ponudil za spremljevalca. Naložita robo lepó kakor se krošnjarju spodobi na voziček in hajdi na novo pot, ki naj mu prinese srečo. Dolga je pot in še drugače zvita kakor po našem Boncarju! Ovin-kov nič koliko! Če nisi trezen, in jo le malo zavojiš, si ne le pod cesto, in ne le pod škarpo, temveč zdrčiš kar za par sto metrov globoko pred sama vrata kotorska, če ne štrbunkneš v morje. No, pa nič huđega se ni pripetilo. Prideta srečno v takratno kneževino Črnogoro. Ustavita se v prvi vasi pred kafano. Domačin se nekam zgubi. Ilc ostane sam, naroči "jednu kafu". Dobi običajni porcijonček dobre črne kave. Nastavi h ustom, nagne in pomoli gospodarju z enó samo besedo: "još", gospodar prinese svežo kavo, komaj je postavi na mizico, že izgine Ilcu po grlu in že se čuje besedica: "još!" Tamkajšni domačini srebljejo kavo z užitkom, polagoma. Ilc pa jih je spil v tisti kratki urici kakih 20, govoril pri tem ni nič drugega kot samo: "još!"

Ko se je spremljevalec vrnil, mu je na vprašanje kje je bil, samo nekaj zamrmral, nato sta jo mahnila dalje naravnost v prestolno mesto, Cetinje. Tam razložita na trgu svojo robo in čakata kupcev. Ne čakata dolgo, že pride prvi, se pozdravi s spremljevalcem, spregovori dobrodošli-co našemu Ilcu, in glej šmenta, Slovenec je Slovenca našel. Bil je to Tomaž Kopač, Gorenjec, katerega je črnogorski knez Nikita pripeljal pred leti na Cetinje, da mu je pekel kruh in drugo pecivo. Od Ilčeve suhe robe ni nič kupil, vprašal je le za pratiko. Ko mu je Ilc s pratiko postregel, je Tomaž Kopač od veselja stekel h knezu "presvetlemu gospodarju", ter mu povedal, da je vesel kot že dolgo ne, ker je videl svojega patrona sv. Tomaža - v pratiki namreč.

Sam knez je prišel pogledat razstavljenó robo. Izpraševal je Ilca, odkod je doma. Ko mu je Ilc povedal, da iz Ribnice, je vedel knez toliko kot prej. Tudi za Sodražico ni vedel, ko mu je pa omenil Ljubljano, se je takoj izpoznal. K sklepu je knez pripomnil Ilcu, da take robe tu na Cetinju ni še nihče prodajal in mu želel obilo sreče.

Začno hoditi kupci, vsi robo ogledujejo in izbirajo ter pravijo "skupo". Vsak si nabere nekaj kosov - za vzorec ali kaj? Pa še spremljevalec vsakemu nekaj navrže. A za plačilo se nihče ne zmeni. Ilc gleda. Spremljevalec nekaj mrmra. Tedaj se Ilc odloči. Da reši vsaj to robo,

kolikor jo še ima, zloži, kar mu je ostalo na voz in zapelje k bližnjemu trgovcu. Ta mu po dolgem ogledovanju in razkladanju odšteje 20 zlatnikov. Ilo se poslovil od Cetinj in se odpravi nazaj proti Kotoru. Prejšnji spremljevalec pa za njim. Zahteval je, da mu mora Ilo na vsak način nekaj dati za to, da ga je spremljal in mu pomagal.

"Za to, da si brezplačno razdajal mojo robo naj ti še plačam! Glej, da se mi zgubiš izpred oči, drugače ..." se je jezil Ilo in rožljajal s cekini.

Kakor v pravljici.

O.V.

Sedim v železniškem vozu med samimi domačimi možakarji. Eden izmed njih je bil že čez 70 let star, imel je izvrsten spomin in doživel je marsikaj zanimivega.

Med drugim mi je pripovedoval tole:

"Kot obodar sem imel dolga leta trgovske stike z nekim beograjskim trgovcem. Ko je pa pred leti prenehal s to vrsto kupčije, mi je pisal, da bi me rad poznal ter me povabil, naj ga obiščem; polovico potnih stroškov bo kril on.

Res sem se odločil za pot v Beograd, da bi obiskal svojega dolgoletnega odjemalca, kateremu sem več let pošiljal vagonске pošiljke in ki je bil vedno točen in dober plačnik.

Priidem v Beograd, prestolnico naše mlade države, poiščem ulico, v kateri je bila trgovina, uslužbenci me povedejo v pisarno do gospodarja. Ta mi vzradoščen seže v roke, se ljubeznivo razgovarja z menoj, ter mi pravi: "Čudim se, kako dobro govorite srbsko". Jaz pa se odrežem kot pravi Ribničan: "Kako ne, saj sem znal prej srbsko kot vi" - kajti naglo sem presodil, da je mlajši od mene. Nejeverno me je gledal, dokler mu nisem razložil, da sem že kot 14 leten deček hodil v hrvaške šume in sem še pozneje hodil z drvarji v kraje ob srbsko romunski meji.

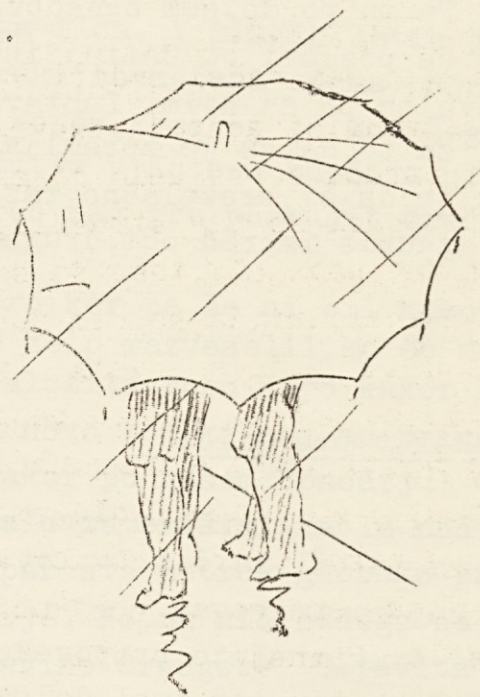
Ko mi je razkazal svojo trgovino, mi je dal za spremstvo enega izmed uslužbencev, kateremu je izročil večjo vsoto denarja in mu naročil, naj mi razkaže zanimivosti in posebnosti mesta, a med potjo naj postreževa tudi lačnemu in žejnemu želodcu po mili volji.

Ko sva se vrnila, mi je res izplačal ves znesek, kolikor me je stala pot v Beograd. Čez par dni sva se ginjeno ločila. On je kmalu nato preuredil svojo trgovino, in mu nisem nobenkoli več poslal obodi. A jaz sem si bil v svesti, da je tako velikopoteznih trgovcev kaj malo na Balkanu.

Vremenska opazovalnica v letu 1937.

Čudno je bilo vreme v preteklem letu. Imeli smo nič več in nič manj kot 213 dni s padavinami, to je 50 deževnih dni več kakor v letu 1936.

V januarju, februarju, maju, septembru in oktobru je padal dež po 14 dni, v juliju je močilo 15 krat, v avgustu in novembru 19 krat, v juniju 20 krat, v decembru 21 krat, v aprilu 23 krat, v mesecu marcu pa je bil rekord, ker je imel celih 26 deževnih dni.

Snežilo je v vsem 37 krat.

Toča, oziroma sodra nas je obiskala 3 krat, ki pa ni napravila občutne škode, kot drugod, kjer je neusmiljeno obklesnila letino.

V vsem je padlo 2638 milimetrov dežja, kar pomeni, da je padlo na našo šolsko občino 986,084.400 hl vode. Nič čudnega, če je pri tej ogromni množini vode prestopila Bistrica 9 krat svoje pošteno zavite bregove.

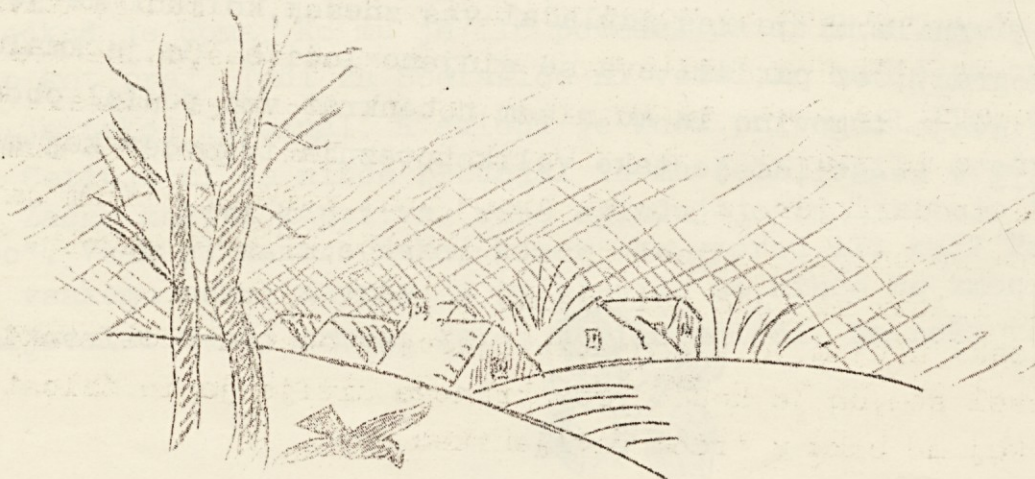
Največ dežja je padlo v mesecu marcu, in sicer 168,750.560 hl, najmanj pa v maju, ko ga je padlo samo 28,147,140 hl.

Najdaljša deževna doba je bila v mesecu marcu, ko je padalo po presledku enega oziroma dveh dni prvič 12, drugič pa 14 dni zaporedoma; najdaljša suha doba v tem deževnem letu je bila v septembru, ko je bila suhih samo 9 zaporednih dni.

Nič čudnega, če je pri tem večnem deževju bilo kar 90 dni v letu popolnoma pokritih z oblaki.

Najnižjo temperaturo smo imeli 23. decembra, ko je kazal toplomer -16°C , najvišjo pa 6. junija 30.4°C - merjeno seveda vse v senci.

Upajmo, da bo letošnje leto boljše od lanskega!

Ko prišel čas ločitve je od šole.

Arko Jože, IV.r.v.l.š.

Pređen sem začel hoditi v šolo, smo se šli zapisati, zapisovali so nas v telovadnici gospod upravitelj ter so nas izpraševali razne reči, nekateri otroci so se celo jokali. Jeseni smo nato začeli hoditi v šolo, starejši učenci so nas strašili, da bomo vsak dan tepeni. Učenci višjih r. so nam redno nagajali, tako, da smo se jim vedno umikali. Včasih so postali celo nasilni, da so nam pobrali kruh ali jabolka, če ne bi dali, bi nas pometali v vodo, so rekli. Prve dneve so morale iti z nami matere, ker smo se zelo bali šole, a pozneje smo se vendarle privadili. Prvi teden se nismo učili skoraj nič, gospodična Berta so nam pripovedovali lepe povesti. Po poti v šolo, smo se igrali za konja. Eden je bil konj, a drugi je držal v roki vrstico, ko smo tako dirjali, smo bili naenkrat v šoli. Kadar smo se pa knofkali ali ceglali, takrat smo pa vselej zamudili šolo. Pozneje smo bili pa že bolj pametni, nismo več tako noreli, raje smo se pogovarjali o vojakih, aeroplanih, ladajah ter o morju. Tako so minula leta, da še ne vemo kdaj, in končno smo prišli v osmi razred. Sedaj pa komaj pričakujemo dne, ko bomo nehali hoditi v šolo.

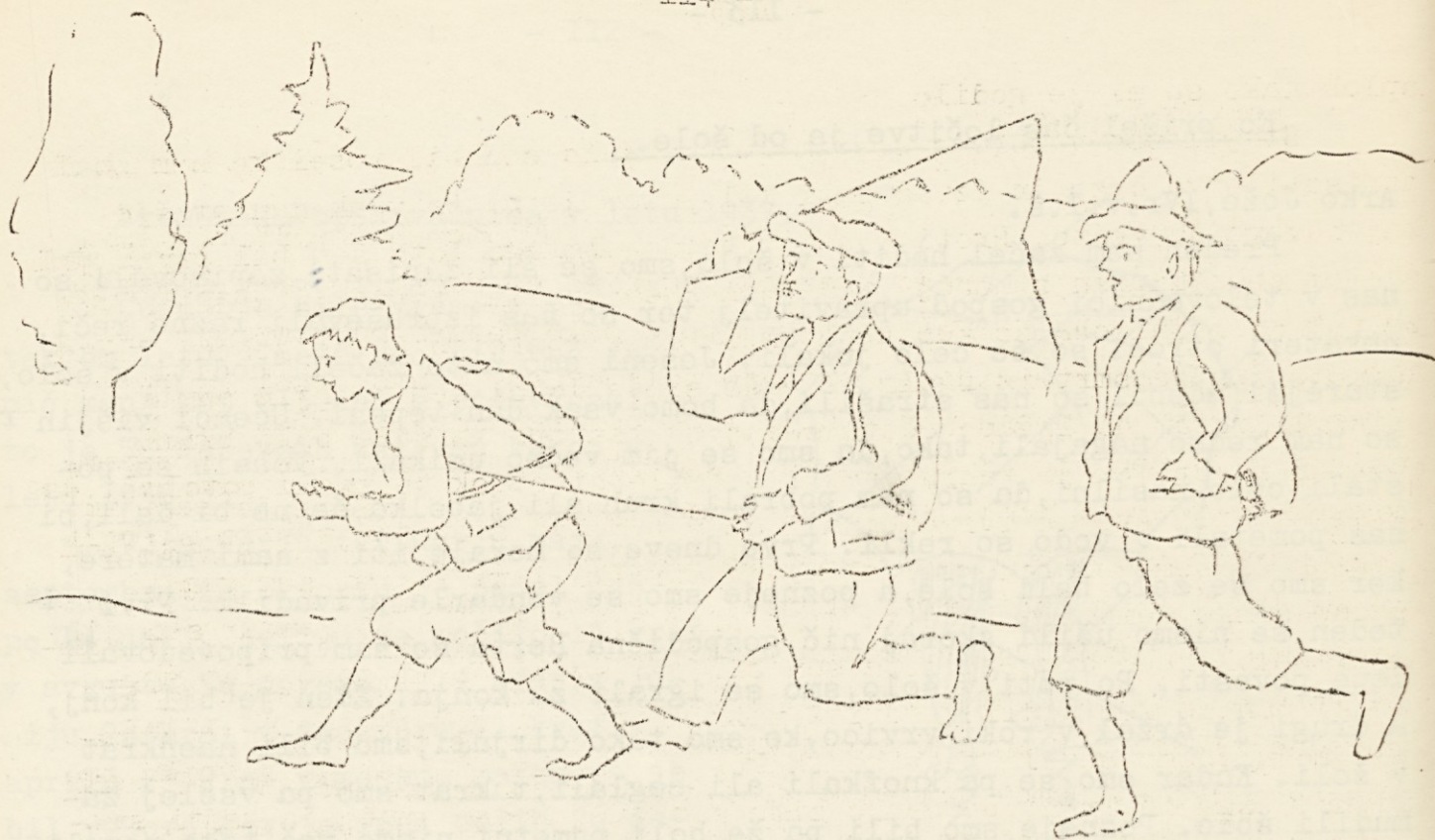
A sedaj moramo dobro premisliti, kaj se bomo šli učiti in kako si bomo služili v bodoče svoj kruh.

Vesel Stane, IV.r.v.l.š.

Komaj sem čakal zadnjega dne, ko bom stopil za vedno iz šole. Toda tudi težko mi je pri srcu, ker sedaj si bom načrtoval življenjsko pot.

Še se spominjam kako so me mati peljali v šolo in kako sem se je bal, ko so me starejši šolarji dražili, da bom tepen. Toda prvo polletje je bilo zelo dobro, tu so me učili gospodična Trtnikova, drugo polletje pa gospa Dora. Tako sem 1.razred izdelal s prav dobrim uspehom. V šolo sem hodil vedno prav rad, kjer sem vedno slišal kaj takega, kar mi bo prav gotovo nekdanj prav prišlo. Šola mi je bila drugi dom. Kadar je bilo doma veliko dela, sem se potuhnil, vzel knjige ter sem šel včasih že eno uro poprej, tako sem se izmuznil težkemu delu. Učenje mi ni delalo nikdar priglavitice, ker sem se vedno rad učil. Sedaj, ko sem že malo večji ter hočem iti vsak dan v šolo, me vedno zmerjajo, češ, da ne bom študiral za advokata. Zelo sem se tudi bal vstopa iz enega razreda v drugi razred, ker so me starejši učenci dražili, da bom tepen. Ko sem hodil v 4.razred spodaj, kjer je ura, se nisem upal iti med poukom na stranišče, ker sem se bal, da me nebi požrle zverine, ki so v omari shranjene. Šolski izleti mi bodo tudi vedno v lepem spominu.

Ko sedaj zaključujem to pisanje, zaključujem obenem tudi vsakdanji šolski pouk. Vesel sem, da je konec brezskrbnega življenja in žalosten sem ob misli - kaj me čaka v trdem življenjskem boju.

Cvar Stanko IV.r.v.l.š.

D.L.

Naenkrat je prišel čas, ko se bomo ločili od šole.

Preden smo začeli hoditi v šolo, smo se šli zapisat. Gospod upravitelj so nas v telovadnici zapisovali v veliko knjigo. Spomladi smo se šli zapisat, jeseni smo pa morali iti v šolo. Starejši učenci so nas strašili, da bomo tepeni in smo jim verjeli in se tako bali, da smo začeli jokati. Prvič, ko smo prišli v šolo so nam gospodična Berta pripovedovali lepe povesti. Prvi teden so šli mama z menoj, a potem sem šel sam, ker sem se bil že malo privadil. V šolo nas je šlo več skupaj, ker smo se bali beračev. Ako smo srečali berača ali orožnika, smo se tako bali, da so se nam kar hlače treslo. V šolo grede smo se včasih igrali za konje. Kadar smo se igrali za konje, smo tako hitro prišli, da smo vselej čakali, kadar smo se pa knofkali ali kaj drugega igrali, smo pa vselej zamudili in ^{ce}so nas gospodična vprašali, zakaj smo zamudili, smo rekli, da ni bilo še kuhano. Druga leta smo bili pa že bolj pametni in smo prišli o pravem času v šolo. Ker nas je šlo vedno več skupaj, smo se po poti kaj pogovarjali.

In tako smo prišli po sedmih letih v osmi razred, kjer sem bil najrajši.

Klun Alojzij IV.r.v.l.š.

Šola je za človeka zelo koristna in za današnje čase, ko vse tekmuje za napredek in ^viznajdbah, tudi neobhodno potrebna. Kako nesrečni so tisti otroci, kateri nimajo prilike obiskovati šole. Jaz pa sem toliko srečen, da sem hodil polnih osem let. In sedaj, ko jemljem od šole slovo, hočem vsaj deloma opisati, kaj sem v tej dobi doživel, delal in

sploh kako se mi je godilo.

Stopil sem v šolo s šestim letom. Kako sem bil vesel, ko sem znal napisati prvo črko in izračunati 1+1 potem je pa še vsak dan prišlo kaj novega na vrsto. Proti koncu prvega šolskega leta sem bil prvič pri svetem obhajilu in z menoj vred tudi naša družina prvič in zadnjič. Moj že takrat bolni oče so kmalu potem ležli v posteljo in že jeseni tistega leta jih je smrt iztrgala iz naše srede. Jokal sem za njim, ampak priznati moram, da izgubo očeta sedaj ob izstopu iz šole bolj bridko občutim kakor sem jo takrat, kajti sedemletni otrok se kmalu potolaži, da je le sit pri svojih igračah. Mati so s pomočjo starejše sestre skrbeli za kruh, da sem nemoteno užival svoja otroška leta. Pozimi sem vlačil kakšne sanke domačega izdelka. Niso bile kaj imenitne, pa vendar sem jih bil vesel. Koncem drugega leta sem bil pri sveti birmi, zopet lep spominski dan. Ko sem hodil v četrti razred, smo šli v Cerknico na izlet, tako močato smo sedeli na vozeh, kakor še nikoli. Iz šestega razreda smo šli na Sušak in Trsat. Letošnjo zimo sem užil mnogo smučanja, kajti svoje sanke sem že pred leti odložil.

Sedaj odložim tudi knjige in zvezke, toda nauke, ki sem jih slišal v šoli, hočem ohraniti v srcu in se po njih ravnati vse dni svojega življenja.

Gornik Ivana IV. r. v. l. š.

Komaj sem čakala, da bi prišla v osmi razred, da bi potem kmalu nehala hoditi v šolo.

Ko sem šla prvič v šolo, sem bila zelo vesela. In dokler nisem bila v šoli kaznovana, sem jako rada hodila v šolo, potem pa že manj, ker mi je že malo veselja vzelo. Doma nisem ^{bila} več tako zaposlena z igračami kakor prej, ker sem imela že skrbi z nalogami in učenjem. Vsak dan sem morala pisati naloge in se učiti. Samo ob nedeljah ne.

Včasih smo se s součenkami lovile, poletni smo se hodile kopati. Pa še mnogo drugih takih zabav smo imele. To je trajalo največ do 4. razreda, a potem je polagoma bolj in bolj ponehavalo z igračami. Tako kratke si nisem nikdar predstavljala šolske dobe, ampak sem mislila, da bo trajalo celo večnost. A kako hitro je minilo. Kar prekmalu se bo uresničila ona pesem, "šolo, hej, so zaklenili, nas po svetu zapodili, brez nalog in brez nadlog pojdemo čez hrib in log".

Nikdar več nam ne bo tako dobro, kakor nam je bilo v šolski dobi. Zdaj se pa začne resna doba življenja, ki je nekaterim trnjeva, nekaterim pa posuta z rožicami.

Letos se je vpisalo v prvi razred 29 dečkov in 32 deklic.

Po uradnih podatkih se je v letu 1937 popilo v gostilnah tukajšne občine 442 hl vina, 47 hl piva, 19 hl žganja, 2,5 hl ruma in konjaka ter 2 hl likerja.

Če primerjamo te številke z onimi na 50 strani letošnjega letnika, ki nam predstavljajo popito količino v letu 1936 vidimo, da smo letos v pitju dobro napredovali, edino žganja se je popilo za 1 hl manj.

Ali je ta dvig v porabi alkoholnih pijač znamenje boljših časov?

Če preračunamo te hl v denar, vidimo, da se je potrošilo okrog 671.400 din - majhna vsota kaj ne - ni za govoriti, saj pride na vsakega prebivalca naše občine, to je dojenčkov, otrok, fantov, mož, žen in deklet - starih in mladih, samo 318 din!

Vsako leto zbirajo v času protituberkuloznega tedna prepotrebne dinarje za zidanje bolnic, toda ne morejo zbrati vsote, ki bi kazala, da je vsak prebivalec daroval en sam dinar. Da en sam dinar, kajti s temi dinarji bi bilo rešenih na stotine revnih ljudi, ki imajo tudi pravico zdraviti se v zdraviliščih in ne čakati smrti doma, kjer ni prave postrežbe in kjer se okužujejo še ostali. Toda dinarjev ni - in zato tudi ni zdravilišč. Letos je nabrala naša šola v protituberkuloznem tednu 360 din, to je, na vsakega prebivalca pride 17 par - do celega dinarja je še daleč, daleč!

Od 427 učencev je bilo letošnje leto vpisanih v Podmladku Rdečega križa 207 članov, članarina je znašala 4 din. Vsi ti Podmladkarji so prejeli list "Iz naše doline" brezplačno. List ima letos 116 strani in dve prilogi.

Šolska kuhinja Podmladka Rdečega križa je razdelila v letošnjem šolskem letu 4440 porcij

Ta zbornik omujin v letu 24. ž. 39 (v "Zapiski")

